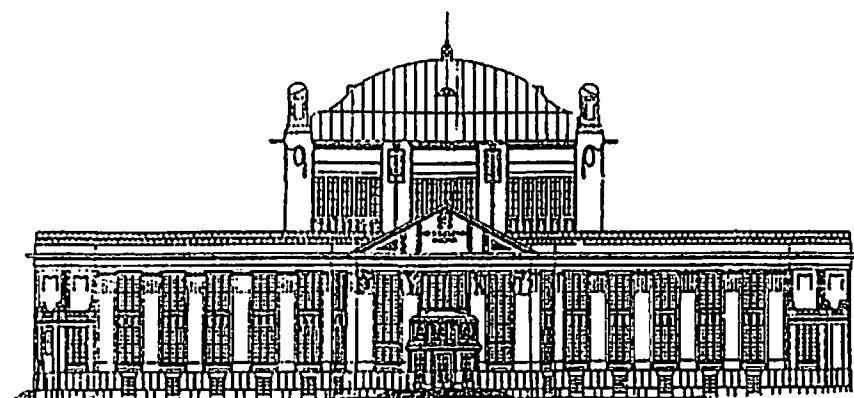

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV

**IZVJEŠTAJ O RADU
U 2016. GODINI**

Zagreb, veljača 2017.

Sadržaj

Uvod	3
O nama	5
Naša misija, vizija i ciljevi	7
Ostvareno u 2016. godini	8
1. Dostupnost gradiva	8
Obrada i opis gradiva	8
Dostupnost i korištenje putem on-line kataloga i portala	10
Dostupnost i uvjeti za korištenje gradiva u Arhivu	10
2. Uključenost korisnika i javnosti	12
Programi namijenjeni široj javnosti	12
Znanstveno-istraživačka i stručna djelatnost	13
Suradnja s obrazovnim ustanovama	15
Komunikacija s javnošću	15
3. Podrška stvarateljima gradiva u upravljanju dokumentacijom	16
Evidencije o stvarateljima/imateljima i o gradivu izvan arhiva	16
Nadzor nad stvarateljima i imateljima arhivskog gradiva	16
Stručna podrška u zaštiti gradiva izvan arhiva	17
Stručno usavršavanje djelatnika u pismohranama	17
Preuzimanje gradiva u Arhiv	17
4. Poboljšanje uvjeta za dugoročno očuvanje i iskoristivost gradiva	19
Uređenje novih spremišta	19
Postojeća arhivska spremišta	19
Upravljanje gradivom u spremištima	19
Mjere aktivne zaštite ugroženog ili oštećenog gradiva: tehničko opremanje, konzerviranje i restauriranje, mikrofilmiranje, digitalizacija	19
5. Sposobnosti i kompetencije	22
Matični poslovi arhivske službe	22
Povećanje stručnih i organizacijskih sposobnosti Arhiva i osiguranje dostupnosti resursa iz više izvora	23
Administrativna i tehnička podrška radnih procesa i sustava Arhiva	23

Uvod

U okviru zakonom propisanih zadaća i Strateškoga plana za razdoblje 2016. – 2018., plan rada HDA za 2016. godinu bio je usmjeren na ostvarenje pet ciljeva:

- osigurati punu dostupnost gradiva,
- osnažiti uključenost korisnika i javnosti,
- podržati stvaratelje gradiva u upravljanju dokumentacijom,
- osigurati uvjete za dugoročno očuvanje i iskoristivost gradiva,
- razvijati sposobnosti i kompetencije.

Time se nastavlja kontinuitet s našom djelatnošću u proteklom četverogodišnjem razdoblju (2012. – 2015.), koja je bila naglašeno usmjerena na povećanje dostupnosti gradiva, razvoj novih programa i sadržaja za javnost i na povećanje kapaciteta za pohranu gradiva.

Osigurati dostupnost gradiva i primjerene uvjete za njegovo korištenje temeljna je funkcija javnih arhiva. Vodeći računa o rastućim očekivanjima korisnika u pogledu kvalitete i opsega usluga, prije svega uslijed primjene digitalnih tehnologija, naše usluge i sadržaje nastojimo stalno razvijati. U 2016. godini nastavljen je pozitivan trend u obradi i opisu nesređenoga arhivskoga gradiva. Nova obavijesna pomagala odmah postaju dostupna u digitalnom obliku putem on-line kataloga, a ona izrađena u ranijem razdoblju također se konvertiraju u digitalni oblik. Kroz program zaštitnog i sigurnosnog snimanja, te više posebnih programa digitalizirane su značajne količine gradiva. Podatci o gradivu sustavno se objavljuju u on-line katalogu i na relevantnim portalima. Posebno smo zadovoljni pokretanjem našega portala Prvi svjetski rat 1914. – 1918. – pogled iz Arhiva, s različitim sadržajima i s oko 45 000 objavljenih digitalnih snimki. Sustavno se radi na evidentiranju i povećanju dostupnosti gradiva s ograničenjima u dostupnosti, ponajviše onog koje sadrži osobne podatke ili podatke označene stupnjevima tajnosti.

Arhivsko gradivo i druge usluge arhiva koriste brojne kategorije korisnika, s različitim interesima i potrebama. U 2016. godini nastavili smo trend rasta u ponudi informacija i raznovrsnih programa. Posebno smo zadovoljni posjetom istraživača u čitaonicama, te odazivom na naše javne programe: predavanja, radionice, izložbe, predstavljanja izdanja, filmske projekcije, obilježavanja obljetnica i sl. Proširena je suradnja s obrazovnim i znanstvenim institucijama. Ostvareno je sudjelovanje u više domaćih i međunarodnih projekata, od kojih treba posebno istaknuti projekt Community as Opportunity (co:op) u suradnji s još 16 europskih partnera. Pokrenuta je prva faza izrade novih internetskih stranica Arhiva. Komunikacija s javnošću ostvaruje se i putem društvenih mreža. Zadovoljni smo ostvarenom suradnjom s medijima te interesom koji su u 2016. pokazali za izvještavanje o našim programima i redovnoj djelatnosti.

Među temeljnim zadaćama arhiva je i podrška stvarateljima u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom. Posebno smo zadovoljni kontinuitetom u održavanju i brojem polaznika tečajeva o uredskom poslovanju i upravljanju dokumentacijom, te podrškom stvarateljima koja se ostvaruje kroz redovne stručne nadzore, odobravanje internih akata za upravljanje dokumentacijom, odobravanje izlučivanja registraturnog gradiva, davanje stručnih mišljenja i drugih oblika podrške. U Arhiv je preuzeta zamjetna količina javnog arhivskoga gradiva starijega od 30 godina.

Nastavili smo s poboljšavanjem radnih uvjeta i uvjeta za čuvanje gradiva u svim prostorima Arhiva. Pokrenuto je uređenje dodatnog spremišnog prostora u Kerestincu kako bi se povećali kapaciteti za preuzimanje gradiva i osigurali uvjeti za čuvanje posebnih vrsta gradiva.

I u 2016., brinuli smo o razvoju novih kompetencija i stručnom usavršavanju svih djelatnika, te nastavili unaprjeđivati radne i organizacijske procese. Prate se, prevode i implementiraju u rad međunarodne norme i standardi. Nakon višegodišnje pauze, Arhiv je ponovno pokrenuo i održao tečaj za pripravnike – pristupnike stručnom ispitu iz svih državnih arhiva.

O nama

Hrvatski državni arhiv javna je ustanova u kulturi čiji je osnivač Republika Hrvatska. Nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela, drugih javnih institucija, te privatnih pravnih osoba, obitelji i pojedinaca od značaja za državu u cjelini. Kao središnji i matični državni arhiv, pruža potporu drugim arhivima i organizacijama koje čuvaju arhivsko gradivo, te vodi središnje nacionalne arhivske evidencije. Djelokrug i poslovi arhiva uređeni su Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima i pripadajućim provedbenim propisima.

Naša je osnovna zadaća identificirati vrijedno arhivsko gradivo koje ima značenje za Republiku Hrvatsku, trajno ga sačuvati i učiniti lako dostupnim svim korisnicima pod jednakim uvjetima. Na taj način brinemo o zaštiti arhivskoga gradiva kao dijela nacionalne kulturne baštine, doprinosimo kulturnom životu i informiranosti građana, te ostvarivanju njihovih prava i interesa.

Skrbimo o najvećoj i najznačajnijoj cjelini arhivskoga gradiva u zemlji. U 2150 arhivskih fondova i zbirkama, nastalih djelovanjem središnjih državnih tijela, tijela državne uprave i pravosuđa, prosvjetnih, kulturnih, zdravstvenih i vojnih ustanova, kao i djelatnošću istaknutih pojedinaca i obitelji te hrvatskoga iseljništva čuva se više od 29 000 d/m gradiva. Posebne cjeline čine zbirke fotografija Fototeke HDA u kojoj se nalazi više od 1 750 000 fotografija različitih oblika i tehnika, te Mikroteka s više od 10 000 000 snimaka dokumenata iz različitih ustanova iz Hrvatske i svijeta. Čuvamo nacionalnu filmsku baštinu, zbirku stranog filma te popratno filmsko i audiovizualno gradivo. Naša knjižnica sadrži više od 160 000 svezaka knjiga i drugih izdanja, te je jedna od najvrednijih specijalnih knjižnica u Hrvatskoj.

U našoj je nadležnosti oko 600 kategoriziranih stvaratelja i imatelja arhivskoga gradiva. Pružamo im potporu u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom i nadziremo čuvanje arhivskoga gradiva kako bi bilo dugoročno sačuvano. Postojeće fondove i zbirke nastojimo sustavno obogaćivati novim akvizicijama, koliko je to moguće u nedostatku potrebnog spremišnog prostora. Prema našim procjenama, na terenu se nalazi oko 19 500 d/m arhivskoga gradiva koje je u dogledno vrijeme potrebno preuzeti u Arhiv.

Djelatnost Arhiva ustrojena je u sljedećim odjelima:

- Odjel za zaštitu i obradu arhivskog gradiva,
- Odjel za informacije i komunikaciju,
- Središnji fotolaboratorij,
- Središnji laboratorij za konzervaciju i restauraciju,
- Hrvatski filmski arhiv,
- Odjel za informatičke tehnologije,
- Odjel općih i računovodstvenih poslova,
- Odjel Depozit Zagrebačke nadbiskupije.

Na izvršenju programa rada u 2016., radilo je 158 zaposlenika Arhiva, od kojih je broj stručnih djelatnika na arhivskim poslovima 124. Uz njih, do sredine godine imali smo 4 polaznika stručnoga osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (2 arhivista u Odjelu za zaštitu i obradu arhivskog gradiva i 2 u Odjelu za informacije i komunikaciju). U realizaciji pojedinih aktivnosti sudjelovali su i vanjski stručni suradnici, a aktivno smo surađivali i s različitim stručnjacima, te kulturnim i znanstvenim ustanovama i udruženjima u zemlji i inozemstvu.

Djelatnost Arhiva obavlja se na nekoliko lokacija u Zagrebu i okolici. Središnja zgrada nalazi se u Zagrebu na Marulićevu trgu 21. Tu se nalazi velika čitaonica za istraživače, prostori za programe namijenjene javnosti, uredski prostori više odjela (Odjel za zaštitu i obradu arhivskog gradiva, Odjel za informacije i komunikaciju, Središnji fotolaboratorij, Središnji laboratorij za konzervaciju i restauraciju, Odjel za informatičke tehnologije, Odjel općih i računovodstvenih poslova, Metropolitanska knjižnica Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije), te radni i spremišni prostor za

arhivsko gradivo. Odjel Hrvatski filmski arhiv smješten je u objektu u Savskoj cesti 131, a Odjel Depozit Zagrebačke nadbiskupije na Kaptolu 27. Izvan Zagreba koriste se objekti u Kerestincu (radni i spremišni prostori) i dvorac Januševac (spremišta arhivskoga gradiva). Ukupan prostor kojim Arhiv raspolaže na svim lokacijama je 18 370 m².

Sredstva za rad Arhiva osiguravaju se iz državnoga proračuna, međunarodnih projekata EU u kojima Arhiv sudjeluje, te vlastitih sredstava koja se namjenski troše na unaprjeđenje djelatnosti, što uključuje i održavanje objekata i opreme, informatizaciju djelatnosti, nabavu računalne i druge opreme potrebne za rad Arhiva, stručno usavršavanje djelatnika na svim područjima rada Arhiva, realizaciju programa namijenjenih javnosti, međunarodnu suradnju i druge aktivnosti iz djelokruga Arhiva.

Naša misija, vizija i ciljevi

Naša je misija osigurati dostupnost i iskoristivost arhivskog gradiva koje čuvamo i za koje smo nadležni te njegovim korištenjem poticati stvaranje novih vrijednosti za zajednicu i pojedince.

Vrijednost naše dokumentacijske baštine želimo što potpunije predstaviti, trajno izgrađivati i nadopunjavati primjerenim odabirom novog gradiva te je očuvati za buduće naraštaje.

Naša je vizija osigurati brz i potpun pristup arhivskom gradivu koje čuvamo te biti mjesto prepoznatljivo po kvaliteti usluga i korisničkom iskustvu za širok spektar korisnika i posjetitelja.

Vrijednost arhivskoga gradiva očituje se na različite načine. Za istraživače i pružatelje informacijskih usluga ono je jedinstven izvor podataka, za institucije podrška u poslovanju, za pravne pravne i fizičke osobe sredstvo za zaštitu i ostvarenje prava, a za javnost i građane poveznica s prošlošću i baštinom. Zadaća je arhiva omogućiti da te vrijednosti budu što potpunije iskorištene.

U razdoblju do 2018. godine, aktivnosti Arhiva usmjerene su prema pet glavnih strateških ciljeva. To su:

- **Cilj 1: Svi podaci o gradivu i značajan segment gradiva dostupni su u digitalnom obliku**
- **Cilj 2: Povećati uključenost korisnika i javnosti u programe Arhiva**
- **Cilj 3: Značajnije doprinijeti kvaliteti upravljanja dokumentacijom u javnom sektoru**
- **Cilj 4: Poboljšati uvjete za dugoročno očuvanje gradiva u Arhivu i pokrenuti projekt uspostave e-arhiva**
- **Cilj 5: Osigurati da Arhiv raspolaže kompetencijama i resursima koji su potrebni za ostvarenje njegove misije.**

Ostvareno u 2016. godini

1. Dostupnost gradiva

Aktivnosti koje se odnose na povećanje dostupnosti i korištenja gradiva bile su usmjerene na obradu gradiva koje još nije obrađeno ili dostatno opisano, izradu novih obavijesnih pomagala, povećanje dostupnosti i korištenja obavijesnih pomagala i digitaliziranog gradiva putem on-line kataloga i relevantnih portala, te poboljšanje dostupnosti gradiva in situ. Ostvarili smo sljedeće:

Obrada i opis gradiva

U Odjelu za zaštitu i obradu arhivskog gradiva, različitim je fazama arhivističke obrade (analiza povijesti stvaratelja i fonda/zbirke, identifikacija gradiva i izrada plana sređivanja, razvrstavanje u arhivske jedinice prema planu sređivanja, vrednovanje, tehničko sređivanje, opremanje ili prekantoniranje gradiva, izrada prijedloga s popisom gradiva za izlučivanje, izrada, revizija i verifikacija obavijesnih pomagala) bilo obuhvaćeno 118 fondova i zbirki. Obradio je oko 950 d/m gradiva, 2262 nacrt, 160 stampata (za unos i opis kreirana je manja aplikacija Stampata.mdb), grafika i kalendara te oko 1700 kom. nosača s AV zapisima (DVD, VHS, CD i dr.). Izlučena su 493 d/m gradiva. Izrađeno je 15 obavijesnih pomagala: 11 sumarnih inventara, 3 analitička inventara i 1 vodič. Izrađen je popis 40-ak fondova i zbirki čija će se obavijesna pomagala nadopuniti i/ili konvertirati u digitalni oblik. Obradom su bili obuhvaćeni sljedeći fondovi i zbirke:

714. Obitelj Fodroci; 755. Obitelj Petričević; 756. Obitelj Pisačić; 760. Obitelji Puhakoczy i Novak; 730. Obitelj Kiš Šaulovečki; 785. Obitelji Zrinski i Frankopan; 689. Vlastelinstvo Ozalj; 2061. Očić Petar; 441. Ogulinska graničarska pukovnija; 482. 42. domobranska pješačka divizija; 1212. Stožer Teritorijalne obrane SRH; 2021. Vojnopomorska oblast JNA; 311. Republička geodetska uprava SRH; 902. Kartografska zbirka; 903. Grafička zbirka; 994. Zbirka kalendara; 789. Belošević Mirko; 2044. Begović Milan; 1801. Razne osobe. Vitezica Vinko; 2059. Zvrko Ratko; 1755. Parun Vesna; 2072. Pažanin Ante; 2072. Šubašić Ivan; 2072. Obitelj Lhotka; 2070. Maletić Vera; 831. Štampar Andrija; 1770. Božidar Rašica; 907. Zbirka stampata; 1546. Zbirka obveznica austrijskog i ugarskog ratnog zajma; 820. Sremec Zlatan; 757. Obitelj Plavšić; 809. Marić August; 1790. Travica Nebojša; 820. Muljević Vladimir; 2064. Stipčević Aleksandar; 1009. Zbirka Ivana Božićevića o radničkom samoupravljanju; 1013. Cazi Josip; 1014. Cesarec August; 848. Cuvaj Antun; 793. Čurčin Milan; 1022. Divić Franjo; 1027. Galić Roman; 798. Gazzari Julije; 1030. Geršković Leon; 1031. Gregorić Pavle; 1032. Gušić Branimir; 1044. Keršovani Otokar; 1049. Krizman Bogdan; 1751. Nemeth Krešimir; 1771. Resimić Branko; 1777. Stahuljak Milan; 1790. Travica Nebojša; 1792. Zbirka diplomatskog gradiva Ante Trumbića; 1795. Vizner Josip; 983. Obitelj Kuković; 1775. Seljan Vladimir; 1779. Stulli Bernard; 1785. Širola Branko; 1796. Vuk Pavlović Pavao; 973. Obitelj Burgstaller; 723. Obitelj Ivić Kadić; 757. Obitelj Plavšić; 79. Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove; 620. Narodna banka Jugoslavije. Centrala u Zagrebu. Služba likvidacije starih poslova Zagreb; 146. Savska banovina. Poljoprivredno odjeljenje; 152. Savska financijska direkcija; 155. Banovina Hrvatska. Kabinet bana; 212. Predsjedništvo Vlade NDH; 226. Ministarstvo zdravstva i udružbe NRH; 395. Banski stol; 81. Zemaljska vlada, Odjel za pravosuđe; 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a; 890. Zbirka personalija državnih službenika, Zemaljske vlade, Pokrajinske uprave, oblasnih uprava, Savske banovine, Banovine Hrvatske i ministarstava NDH; 144. Savska banovina. Upravno odjeljenje; 216. Ministarstvo narodne prosvjete NDH; 1365. Zbirka vjerske zajednice; 80. Zemaljska vlada. Odjel za bogoštovlje i nastavu; 588. Jadransko osiguravajuće društvo u Trstu. Ravnateljstvo u Zagrebu; 614. Hrvatska slavonska pastuharna Varaždin – Zagreb; 615. Pastuharska postaja broj 1 Galdovo; 617. Uprava konjogojstvenih zavoda Zagreb; 1533. Štedionica NDH u Zagrebu; 532. Hrvatska poljodjelska banka; 543. Trgovačko-industrijalna banka d.d.; 610. Obitelj Pongratz; 1220. CK SKH; 1723. Gradski komitet SKH Zagreb; 2068. Sveučilišni komitet Saveza komunista Hrvatske Zagreb; 1822. Mjesni komiteti KPH; 280. Izvršno vijeće sabora SRH; 280.

Konzularni odjel Izvršnog vijeća Sabora NRH; 283. Ministarstvo financija NRH; 284. Ministarstvo građevina NRH; 297. Ministarstvo šumarstva NRH; 1167. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva NRH. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju NRH; 1561. SDS RSUP SRH; 1568. Ministarstvo poljoprivrede NRH; 1575. Komisija za nacionalizaciju Izvršnog vijeća Sabora NRH; 1616. Predsjedništvo SRH; 1692. Republički sekretarijat za financije SRH; 1693. Republička uprava za imovinsko pravne poslove; 1729. Ustavni sud SRH; 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana; 2049. Ured predsjednika RH Stjepana Mesića; 1944. Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava Drugog svjetskog rata; 2039. Urbanistički institut Hrvatske; 1727. Republički zavod za znanstveno-tehničku suradnju; 2058. Republički komitet za odnose s inozemstvom SRH; 1585. Odvjetnička pisarnica dr. Rudolfa Jagića; 1948. Zbirka nacrti objekata u vlasništvu RH; 313. Zemaljska uprava narodnih dobara NRH; 1694. Republička komisija za procjenu štete od elementarnih nepogoda SRH; 1550. Glavna direkcija za saobraćaj Ministarstva saobraćaja i pomorstva NRH; 1168. Komisija NRH za utvrđivanje ratne dobiti; 2065. RSIZ za ceste; 1596. Vrhovni sud NRH; 1108. Glavna uprava za šumarstvo Savjeta za poljoprivredu i šumarstvo NRH; 1560. Odjel/služba za izvršenje krivičnih i prekršajnih sankcija Republičkog sekretarijata za pravosuđe i upravu SRH.

U Odjelu Depozit Zagrebačke nadbiskupije arhivistički su obrađivana 3 fonda: Karitas Zagrebačke nadbiskupije, II.; PKZ/SKZ, Acta Milpocher (1967. – 1700.); Osobna ostavština Anđele Horvat. Nastavljen je posao izrade osnovnog popisa svećenika Zagrebačke nadbiskupije tijekom njezine povijesti, započet prethodnih godina. Ostvaruje se u suradnji s Društvom za povjestnicu Zagrebačke nadbiskupije "Tkalčić". Popis svećenika sadrži najosnovnije podatke iz njihova života, te izvore o njima. U sklopu obrade grafika 16. i 17. stoljeća u Valvasorovoj knjižnici, obrađeno je i u evidencije upisano 27 naslova knjiga, u kojima je zabilježeno 2256 raznovrsnih grafika-ilustracija. U evidenciju grafika upisano je i kataloški obrađeno 47 pojedinačnih grafika, dok je u evidenciju osoba upisano 6 novih imena s osnovnim biografskim podacima.

Od gradiva Fototeke, obrađene su 16 283 arhivske jedinice u 13 zbirci fotografija:

1426. Zbirka fotografija iz Prvoga svjetskog rata; 1427. Zbirka fotografija Središnjega fotolaboratorija; 1430. Zbirka fotografija Danila Žagara; 1443. Zbirka portreta 19. i 20. Stoljeća; 1444. Zbirka fotografija Mladena Čaldarovića; 1561. SDS RSUP SRH – fotografije; 1719. Zbirka fotografija iz Drugoga svjetskog rata; 1929. Zbirka fotografija Božidara Kelemenica; 2031. Vjesnik – fotodokumentacija; 2037. Zbirka fotografija Zorana Filipovića; 2044. Osobni fond Milan Begović; 270. Osobni fond Vera Maletić – fotografije; 2079. Zbirka fotografija Milana Puškadije.

U zbirkama mikrofilmova obrađeno je 2686 jedinica, pri čemu su dopunjeni ili ispravljeni zapisi u bazi, te je ažuriran topografski inventar.

U Odjelu Hrvatski filmski arhiv, nastavljen je rad na identifikaciji gradiva za koje ne postoji cjelovita dokumentacija o načinu preuzimanja, posebno reguliranjem statusa gradiva preuzetog i razvrstanog u zbirke HFA i identifikaciji gradiva koje je ranije preuzeto. Završena je evidencija ranije preuzetog AV gradiva Akademije dramske umjetnosti (ukupno 1321 naslov), te elektroničkih zapisa preuzetih poklonom Padovan (237 VHS kazeta sa 263 naslova). Nastavljeno je s revizijom i izradom potpune evidencije DVD nosača, te su obrađena 1192 naslova na 494 nosača. Započeta je i revizija gradiva smještenog na BETA kazete, te je do sada pregledano i identificirano 479 naslova na 116 nosača. Nastavljen je i rad na kontrolnom pregledu i ažuriranju evidencije AV gradiva na VHS video kazetama, te je ažurirano 485 komada kazeta sa 523 filmska naslova. Nastavljen je rad na ažuriranju i dopunama evidencija filmskog fonda u bazi podataka o filmskom gradivu u Odjelu. U bazu su upisane 293 emulzije za 200 naslova domaćeg i stranog filma. Dopunjene su i dvije konvencionalne kartoteke: tehnička kartoteka izvornog filmskog gradiva i filmskih kopija s 226 novih tehničkih kartona, te matična s 229 matičnih kartona. U tehničkoj obradi filmskog gradiva posebna pažnja posvećena je ranije preuzetom gradivu, te ostalom AV gradivu koje nije bilo odgovarajuće dokumentirano i popisano. Zbirka filmskog gradiva na elektroničkom i

digitalnom zapisu (1941.) nadopunjena je s 99 naslova (55 komada) i to: 42 naslova BETAcam video kazeta (10 komada), 47 naslova DVD – a (29 kom), 6 naslova HDcam – a (11 kom), 4 naslova CD – a (5 kom). Pregledano je i obrađeno 2 783 349 metara filmskoga gradiva na analognom mediju – izvornog materijala i kopija za 3136 filmskih naslova.

Kontinuirano se obrađuje knjižni fond. Knjižnična građa nabavlja se na sljedeće načine: kupnja, razmjena, dar, otkup, ostavštine, izdanja po odobrenoj objavi, vlastita izdanja HDA. Ukupno su nabavljene 323 nove knjige i 286 sveščića časopisa. Kupljeno je 26 knjiga, putem razmjene stiglo je 51 knjiga, obveznih izdanja po odobrenoj objavi 60 knjiga, od vlastitih izdanja 8 naslova po tri primjerka (24 sveska), te donacijom 162 knjige. Kod časopisa nastavljena je redovita nabava ustaljenih naslova, od kojih su 7 sveščića stigli kupnjom, 148 sveščića razmjenom, 125 dobiveno darom, te od izdanja HDA 2 naslova (Fontes, Arhivski vjesnik): 6 sveščića.

U 2016. započelo se sa sustavnim otpisom knjižne građe, te su u tu svrhu evidentirane i osnovno otpisane 2564 knjižnične jedinice. U knjižničnom programu BiblioNET obrađena je sva nova građa, a neobrađeni dio fonda obrađuje se retrogradno. Zbirke staroga fonda sadrže 34 344 knjižničnih jedinica, a u 2016. godini obrađeno ih je 1320. Katalogizirano je i klasificirano (sadržajna i stručna obrada) 2167 knjižnih jedinica. Također je resignirano 409 jedinica, ispravljeno 828 normativnih zapisa, te 2621 bibliografskih zapisa. Sve obrađene jedinice imaju pečat Knjižnice HDA te je nalijepljeno 3651 naljepnica sa signaturama. U inventarnoj knjizi 2016. ukupno je obrađeno: 234 (728 sveščića) naslova časopisa, te 2167 svezaka knjiga. Retroaktivno su izrađene i inventarne knjige (excel tablica) za 2012., 2013., 2014. i 2015. godinu, kreirane po načinima nabave, s podatkom o stvarnoj ili procijenjenoj vrijednosti. Napravljena je i procjena vrijednosti građe nabavljene u razdoblju 2012. – 2016.

Dostupnost i korištenje putem on-line kataloga i portala

U on-line katalogu (nacionalnom arhivskom informacijskom sustavu) ažurirani su već postojeći opisi 36 fondova/zbirki, 30 stvaratelja, te 8397 arhivskih jedinica u 30 fondova. Od toga, autorizirano je 1558 opisa u 22 fonda. Upisani su opisi 9 novih fondova i 7 stvaratelja. Upisano je 8985 novih opisnih arhivskih jedinica u 23 fonda/zbirke. Od toga, autorizirano je njih 2658 u 13 fondova.

Na vanjskoj stranici on-line kataloga objavljena su u digitalnom obliku i na taj način dostupna za korištenje 452 obavijesna pomagala iz više državnih arhiva, te su objavljene 5543 autorizirane jedinice iz 33 fonda/zbirke.

U on-line knjižnom katalogu korisnicima je dostupno 42 202 naslova, s pripadajućih 114 637 primjeraka knjiga i sveščića časopisa.

U sklopu obilježavanja stogodišnjice Prvog svjetskog rata, osmišljen je i pokrenut portal HDA Prvi svjetski rat 1914. – 1918. – pogled iz Arhiva (<http://prvisvjetskirat.arhiv.hr/>), na kojem je uz druge sadržaje predstavljeno i dostupno za korištenje oko 45 000 digitalnih snimki dokumenata o toj temi. Radi objavljivanja na tom portalu, obrađeni su opisni podatci za zbirku fotografija Danila Žagara (1430.) i dio zbirke fotografija iz Prvoga svjetskog rata (1426.). Za ukupni katalog gradiva pregledani su i mjestimice ispravljani ili dopunjeni podatci za 3200 arhivskih jedinica (u .xls tablicama). Za pripadajuće datoteke preuzete iz repozitorija generirani su jedinstveni identifikatori i relativne putanje (31 000). Identifikatori datoteka upareni su s identifikatorima arhivskih jedinica.

Dorađen je alat za izvoz XML datoteka na Europski arhivski portal i druge relevantne portale.

Dostupnost i uvjeti za korištenje gradiva u Arhivu

Za rad u velikoj čitaonici Arhiva prijavilo se 1111 korisnika, za koje je zabilježeno 7257 dnevnih posjeta. Korišteno je 19 127 jedinica arhivskoga gradiva u konvencionalnom obliku, oko 650 000 digitalnih snimki arhivskoga gradiva, te 1193 jedinice knjižnične građe.

Od tog broja korisnika, zaprimljena su 3253 zahtjeva za dopremu arhivskoga i knjižnoga gradiva na korištenje u čitaonici. Njih 540 odnosilo se na dopremu gradiva iz dislociranih spremišta u Kerestincu i Januševcu. Gradivo koje se nalazi u spremištima na Marulićevu trgu, dostavlja se na korištenje u roku od pola sata, a gradivo iz dislociranih spremišta u pravilu za idući dan.

Na zahtjev korisnika, izrađeno je 88 657 preslika na papiru, 6459 digitalnih preslika, te 28 844 korisničke preslike iz mikrofilmova. U svrhu zaštite osobnih podataka, pregledano je oko 10 000 stranica. Za 141 korisnika ovjereno je 1146 prijepisa i preslika dokumenata.

Za potrebe 52 korisnika obavljena je pretraga 366 naslova popratnog filmskog gradiva i 649 naslova AV gradiva. Obavljena je digitalizacija 389 listova popratnog gradiva za 36 naslova. Za 21 korisnika izdano je 46 kopija filmskoga gradiva na filmskoj vrpici.

U čitaonici Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije na Kaptolu, prijavilo se 150 korisnika, za koje je zabilježeno 1266 posjeta. Izdano im je na korištenje 5539 jedinica gradiva. U čitaonici na Marulićevu trgu namijenjenoj za korištenje gradiva Valvasorove grafičke zbirke i gradiva Metropolitanske knjižnice, evidentirano je 47 korisnika od kojih je dio bilježio više dolazaka. Za korištenje im je izdano 215 jedinica gradiva.

Više službi Arhiva (Odjel za zaštitu i obradu arhivskoga gradiva, Korisnička služba, Središnji fotolaboratorij, Metropolitanska knjižnica Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije) odgovorilo je i na 1650 zahtjeva za izdavanjem informacija i izvoda iz gradiva, zaprimljenih klasičnom poštom ili putem elektroničke pošte (info@arhiv.hr). Tom broju treba pridodati i veći broj odgovora na telefonske i osobne upite korisnika. Dio zahtjeva odnosio se na izdavanje preslika i/ili posudbu izvornika arhivskoga gradiva za izložbe, te je u tim slučajevima izrađena opsežnija dokumentacija (prijedlozi s popisima gradiva koje se predlaže za izložbu, procjena vrijednosti gradiva, troškovi zaštitnog snimanja, ugovori o posudbi, sastanci s predstavnicima posuditelja i sl.).

HDA obavlja administrativne poslove za Povjerenstvo Vlade RH za sređivanje arhivskoga gradiva od posebnog nacionalnog interesa i postupanje po zahtjevima za uvid i njegovo korištenje, za što je imenovana posebna interna radna skupina.

Redovito se ažuriraju i unapređuju interne procedure i pravila korištenja gradiva. Iniciran je postupak za deklasifikaciju gradiva triju fondova vojne provenijencije. Prevedene su i tiskane Tehničke smjernice za upravljanje arhivskim gradivom ograničene dostupnosti Međunarodnog arhivskog vijeća, koje čine cjelinu s Načelima dostupnosti arhivskoga gradiva prevedenim i tiskanim prošle godine.

2. Uključenost korisnika i javnosti

Aktivnosti koje se odnose na povećanje uključenosti korisnika i javnosti u programe Arhiva, usmjerene su na održavanje dostignute razine događaja namijenjenih široj javnosti i njihovu mobilnost, sudjelovanje u obilježavanju obljetnica značajnih događaja, redefiniranje uloge Arhiva kao mjesta istraživačkog rada i razvijanje suradnje s drugim nositeljima istraživačkog rada na područjima koja su relevantna za Arhiv, proširenje suradnje s obrazovnim ustanovama i ponude sadržaja za obrazovne programe, unaprjeđenje mogućnosti za rad zainteresiranih osoba u programima Arhiva, te unaprjeđenje komunikacije s javnošću putem društvenih mreža i drugih suvremenih komunikacijskih alata. Ostvarili smo sljedeće:

Programi namijenjeni široj javnosti

U 2016. godini organizirali smo dvjestotinjak aktivnosti (javni programi, manifestacije, radionice, javna predavanja, predstavljanja i prigodne prodaje izdanja, razgled zgrade uz stručno vodstvo, izložbe) koje je posjetilo ukupno 7716 posjetitelja.

Nastavljen je cjelogodišnji javni program *Filmski i Kulturni četvrtak*, u okviru kojeg smo realizirali 10 projekcija s pripadajućim uvodnicima, te jedno izlaganje. Uz prigodni i raznovrsni program obilježili smo *Međunarodni dan arhiva*, 9. lipnja, s temom 25. obljetnice početka Domovinskoga rata, te *Dan(e) Hrvatskoga državnog arhiva*, 10. – 15. listopada, s temom obilježavanja stogodišnjice Prvog svjetskog rata. Svjetski dan audiovizualne baštine obilježen je u zagrebačkom kinu Tuškanac, prikazivanjem restauriranih animiranih filmova Zagrebačke škole crtanog filma nastalih u razdoblju 1958. – 1988. Sudjelovali smo i u obilježavanju više manifestacija koje su vezane uz srodne djelatnosti kako bi se u javnosti potaknuo interes za arhive i arhivsko gradivo, proširio krug korisnika arhiva i općenito unaprijedilo vrednovanje arhivskoga gradiva kao važnog segmenta kulturne baštine: *Noć muzeja u HDA*, *Međunarodni mjesec i dan muzeja*, *Noć knjige u HDA*, *Tjedan cjeloživotnog učenja*, *Kliofest 2016*. Opisanim je programima u Arhivu prisustvovalo oko 3 200 posjetitelja.

Organizirali smo 45 edukativnih radionica s 1298 polaznika (povijesna, kartografska, genealoška, glagoljaška, paleografska, povijest medicine, povijest fotografije, Metropolitanska knjižnica, konzerviranje i restauriranje, filmski arhiv).

Organizirano je 145 obilazaka zgrade na Marulićevu trgu uz stručno vodstvo, za 2754 grupnih i individualnih posjetitelja.

Održano je nekoliko predstavljanja naših novih izdanja, te prigodna prodaja izdanja, suvenira i replika tijekom manifestacija u Arhivu (Svjetski dan knjige i autorskih prava, Međunarodni dan arhiva, Dan(i) Hrvatskoga državnog arhiva, godišnja promocija izdanja HDA 15. prosinca) ili u okviru srodnih manifestacija u drugim ustanovama (Filozofski fakultet u Zagrebu, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu – Kliofest 2016., Centar za kulturu Maksimir – uz projekciju dokumentarnog filma *Goli otok*, Drugi hrvatski iseljenički kongres u Šibeniku). Sudjelovali smo i na dva sajma knjiga: 9. MESAP LIBAR sajmu knjige u Nedelišću u suradnji s Državnim arhivom za Međimurje, te 39. sajmu knjiga i učila INTERLIBER, pri čemu smo koordinirali i sudjelovanje ostalih državnih arhiva. Osmišljena je i promotivna akcija „Knjige za 5!“, koja će trajati do isteka zaliha pojedinih izdanja.

Priredili smo dvije vlastite nove izložbe, s pratećim katalozima. U sklopu obilježavanja 25. godišnjice hrvatske neovisnosti, pod pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora postavljena je izložba *Povijesna uloga Hrvatskoga sabora u očuvanju hrvatske državnosti* (6. lipnja – 31. kolovoza), dok je u sklopu obilježavanja stogodišnjice Prvog svjetskog rata postavljena izložba *Hrvatska u Prvom svjetskom ratu kroz fondove i zbirke HDA* (10. listopada 2016. – 31. siječnja 2017.). Uz to su tematski vezane i dvije gostujuće izložbe u prostoru Arhiva: *Milijun 289 tisuća 369 ZA samostalnu*

Sloveniju Arhiva Republike Slovenije postavljena u travnju, te *Ratna luka Šibenik u Prvom svjetskom ratu* Državnog arhiva u Šibeniku, postavljena u rujnu 2016.

Sudjelovali smo u realizaciji zajedničke izložbe svih državnih arhiva u RH *Arhivi i Otac domovine*, postavljene u Spomen-domu dr. Ante Starčevića u Velikom Žitniku i otvorene 23. svibnja 2016. U suradnji s Državnim arhivom u Vukovaru, Gradskim muzejom Vukovar i Područnim uredom Vukovar Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, postavljena je u Gradskom muzeju Vukovar izložba *Vukovar – povijesno središte županije*. U suradnji s fotografom Z. Filipovićem, povodom 25. godišnjice početka Domovinskog rata, realizirana je zajednička izložba pod nazivom *1991*, postavljena u Gliptoteci HAZU.

Četiri naše izložbe bile su u 2016. postavljene u drugim ustanovama u kulturi ili predstavljene u sklopu manifestacija izvan Arhiva: *Stoljeće nakon Laszowskog* u Gradskom muzeju Sisak (8. ožujka – 8. travnja), *Iz riznice rukopisnih ostavština Hrvatskoga državnog arhiva* u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu (22. travnja – 27. svibnja), *Hrvatsko iseljeništvo u fondovima i zbirkama HDA (od kraja 19. st. do Drugog svjetskog rata)*, *Odaabrane teme*, u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u sklopu KlioFesta 2016. (svibanj) i u Gradskoj knjižnici Šibenik u sklopu Drugog hrvatskog iseljeničkog kongresa (srpanj), te izložba *Konzervatorsko-restauratorski radovi na knjizi Statuta grada Dubrovnika iz 1473. godine* u Knjižnici HAZU (15. lipnja – 31. listopada).

Prostor u zgradi Arhiva na Marulićevu trgu 21 (Velika čitaonica, Atrij, popratne prostorije), korišten je i za održavanje 15-ak programa drugih organizacija (državna tijela, domaće i inozemne produkcijske kuće, razna specijalistička društva i udruge, privatna visoka učilišta, tvrtke i dr.). Prostor je korišten za znanstveno-edukativne skupove, filmska i fotografska snimanja, promocije, prezentacije i sl. prigode.

Znanstveno-istraživačka i stručna djelatnost

Nakon provedenog postupka reakreditacije, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je u siječnju 2016. Arhivu izdalo pismo očekivanja za obavljanje znanstvene djelatnosti.

Uz još 16 europskih partnera, Arhiv sudjeluje u projektu Državnog arhiva u Marburgu, *Community as Opportunity (co:op)*. Aktivnosti unutar projekta usmjerene su približavanju arhivske djelatnosti široj zajednici. Cilj projekta je promovirati zajedničku suradnju arhiva i javnosti te ponuditi olakšan pristup gradivu koji nude mogućnosti digitalnog doba. Djelatnici Arhiva sudjelovali su na prvoj konvenciji projekta održanoj u Marburgu u sklopu Radnog paketa 1, prevedene su upute za rad s administrativnim sučeljem Topoteke (Radni paket 3), obavljene su pripreme za osnivanje lokalnih Topoteka te provedbu aktivnosti *Avantura u arhivu unutar Radnog paketa 4*, u kojoj će sudjelovati dvije osnovne škole i tri gimnazije. U okviru projekta, u suradnji s konzorcijem ICARUS i Državnim arhivom u Dubrovniku, od 10. do 12. ožujka organiziran je i održan u Dubrovniku međunarodni stručni skup *2. dani ICARUS-a u Hrvatskoj: Arhivi i zajednica*. Tijekom skupa održana je i 2. međunarodna konferencija nacionalnih arhiva slavenskih zemalja *Zajedno*. Pripremljeni su izvještaji o provedenim aktivnostima i financijski izvještaji za razdoblje 1. prosinca 2014. – 30. lipnja 2016.

Predstavnik Arhiva sudjelovao je u obradi prijave na natječaj za izradu alata i u testiranju prototipa za format PDF/A, u okviru projekta PREFORMA (PREservation FORMAts for culture information/e-archives). To je trogodišnji projekt u kojem sudjeluje veći broj arhiva, visokoškolskih ustanova i instituta iz devet zemalja EU. Cilj je projekta razviti alate za provjeru i validaciju nekoliko formata datoteka koji se koriste za dugotrajnu pohranu elektroničkih sadržaja.

Za projekt *European Network on Archival Cooperation* (ENArC), organiziran u suradnji s konzorcijem ICARUS, izrađena je rekapitulacija utrošenih sredstava projekta za razdoblje 1. listopada 2010. – 30. travnja 2015. Nastavljene su aktivnosti u okviru Hrvatskog istraživačkog tima

u projektu InterPARES Trust (2013. – 2018.), kao i u okviru članstva u hrvatskom izaslanstvu pri Međunarodnom savezu za sjećanje na holokaust (IHRA).

S Hrvatskim institutom za povijest uspostavljena je suradnja na dva projekta. Prvi je znanstveno-istraživački projekt *Vojnički život i slike ratnika u hrvatskom pograničju od 16. stoljeća do 1918.*, kojeg je HIP nositelj, a odobrila ga je i financira Hrvatska zaklada za znanost. Drugi je projekt *COURAGE: Razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama*, čije je financiranje znanstvenom timu HIP-a u konzorciju pod koordinacijom Mađarske akademije znanosti i umjetnosti, odobrila Europska komisija u okviru poziva Reflective-4-15: Cultural opposition in the former socialist countries znanstvenog programa Obzor 2020.

Nastavljene su i aktivnosti u okviru projekta *Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju*, čiji je nositelj Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Djelatnici Arhiva sudjelovali su u radu stručnog odbora za izradu novih pravila za katalogizaciju, obradi dijela predloženih pravila, te pripremi materijala o oblikovanju identifikatora u AKM zajednicama.

Djelatnici Arhiva imali su autorske prinose u više znanstvenih i stručnih publikacija, te sa izlaganjima aktivno sudjelovali na dvadesetak međunarodnih i domaćih seminara, konferencija, savjetovanja, okruglih stolova i drugih skupova:

Tehnički in vsebinski problemi klasičnoga in elektronskega arhiviranja, Radenci; 18. međunarodna konferencija ICARUS-a, Budimpešta; Okrugli stol *Arhivi i mediji u funkciji zaštite i afirmacije pokretnog kulturnog nasljeđa*, Tuzla; 29. međunarodno savjetovanje *Arhivska praksa 2016.*, Tuzla; *Deveti subotički arhivski dan*, Subotica; *Drugi dani ICARUS-a u Hrvatskoj*, Dubrovnik; Okrugli stol *Ferdo Šišić i njegova knjižnica*, Državni arhiv u Zagrebu; *Šesti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata*, NSK u Zagrebu; *Klifofest 2016.*, Zagreb; Okrugli stol *Izdavanje izvora za hrvatsku povijest: ostvareni rezultati, problemi, zadaci*, Zagreb; 11. *Microcop* konferencija, Zagreb; Konferencija *Totalitarianism: Historiography, Politics and Culture of Remembrance in Central and Southeastern Europe*, Split; *Drugi hrvatski iseljenički kongres*, Šibenik; *Peti kongres povjesničara 'Krize, sukobi i solidarnost u povijesnoj perspektivi*, Zadar; 49. savjetovanje *Hrvatskog arhivističkog društva Arhivi i domovinski rat*, Plitvička jezera; *Savjetovanje o kartografiji i geoinformacijama*, Zagreb; Znanstveni skup *Vojnici i vojnički život u serijalnim izvorima od 16. st. do 1918.*, Osijek; 20. *Seminar AKM Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*, Poreč; *ICARUS@work – Suradnja i povezivanje baštinskih ustanova u digitalnom dobu / Cooperation and networking of heritage institutions in digital age*, Osijek; *Simpozij Creative Potential of Glagolitic Heritage*, Zadar; *Međunarodna konferencija tiskarstva, dizajna i grafičkih komunikacija – Blaž Baromić*, Senj; *Međunarodna konferencija i ljetna škola APAE – Conference and School on Authority, Provenance, Authenticity, Evidence*, Zadar; *ICOM-CC PMWG Photographic Materials Working Group Interim Meeting*, Rijksmuseum u Amsterdamu; *Skup Strokovno srečanje Nade Sedlar 2016.*, Ljubljana; *16th Conservator-Restorers Professional Meeting*, Ljubljana; sudjelovanje na manifestaciji *MUVI 06: muzeji-video-film*, sa filmom *Statut grada Dubrovnika – restauracija prijepisa iz 1437.*, nastao 2015. u režiji i prema scenariju djelatnika Arhiva.

Priređene su i izdane dvije naše redovne periodičke publikacije: *Arhivski vjesnik* br. 59/2016. i *Fontes – Izvori za hrvatsku povijest* br. 22/2016. Priređene su i tiskane dvije monografije: *Zbornik radova sa znanstveno-stručnog skupa Stoljeće nakon Laszowskog i Prvi svjetski rat: vodič kroz fondove i zbirke HDA* (tematski vodič). U pripremi je monografija *U vrtlogu komunizma: mladi Hrvatske 1945. – 1954.* Tiskana su i dva izdanja pripremana u 2015.: *Iseljeništvo: vodič kroz fondove i zbirke HDA* (tematski vodič), *Hrvatski grobovi 1914. – 1918. Karpati, Galicija, Bukovina*. Iz tiska su početkom 2016. izašla i četiri nova izdanja ostvarena u suradnji s drugim ustanovama: *Hrvatskoglagoljski notarijat otoka Krka: notari Dubašnice*, u suradnji sa Staroslavenskim institutom, Filozofskim fakultetom i Povijesnim društvom otoka Krka; *Šibenski diplomatarij – Zbornik šibenskih isprava*, u suradnji s Državnim arhivom u Šibeniku i Muzejom grada Šibenika; *Ignacije Kajetan Buzetski: duhovna vizitacija iz 1788. godine u Istri* u suradnji s Državnim arhivom u Pazinu i

Associazione Archivistica Ecclesiastica; *Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj - stanje i perspektive: Međunarodna konferencija, Šibenik, 25.-26. rujna 2014.: zbornik radova*, u suradnji s Državnim arhivom u Šibeniku i Državnim arhivom u Zadru. U djelokrugu Metropolitanske knjižnice Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije, pripremljena je i tiskana monografija skupine autora *Cimelia Metropolitana. Povijest i knjižno blago Knjižnice Zagrebačke nadbiskupije*, u izdanju Instituta za povijest umjetnosti i Prvostolnog kaptola zagrebačkog. Započeta je i priprema *Vodiča Nadbiskupijskog arhiva u Zagrebu*.

Suradnja s obrazovnim ustanovama

Zadaća Arhiva nije samo prikupljanje i čuvanje arhivskog gradiva, već i njegova prezentacija, kako bi ga se približilo građanima, posebno djeci školske dobi. U tu svrhu osmišljene su i redovito se održavaju različite radionice, a obilazak zgrade Arhiva i upoznavanje s našom djelatnošću, pojedine škole uvrstavaju u svoj školski kurikulum.

Djelatnici Arhiva sudjeluju u izvođenju nastave na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a u Arhivu je održano i nekoliko tematskih predavanja za seminarske grupe s drugih visokih učilišta. Organizirali smo praksu za desetak polaznika: učenika srednje škole fotografske struke, polaznika studija restauracije i konzervacije umjetnina na Sveučilištu u Dubrovniku, polaznika studija filmskog, televizijskog i multimedijskog oblikovanja na Veleučilištu VERN, te studente arhivistike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Komunikacija s javnošću

Sva naša događanja praćena su promotivnim aktivnostima za koje su pripremane najave, pozivnice, plakati, objave za web i Facebook stranicu HDA, te izjave za tisak s ciljem promicanja i popularizacije arhivske djelatnosti.

Obavijesti i najave su redovito slane na adrese raznih medija koji su pratili događanja u HDA u svojim priložima na TV i radio postajama, web portalima te u tisku (*HINA, HRT, RTL, NOVATV, 1. i 2. program HRT radija, radio Martin, radio Sljeme, „24sata“, Novosti, Nacional, Nezavisni portal Regional Express, Slobodna Dalmacija, Glas koncila, Vijenac, Zarez, Novi list, Jutarnji list, Večernji list, culturenet.hr, Hrvatski filmski savez, TIC – vodič Turističko informativnog centra, portal Politikaplus*).

Redovito su uređivane obavijesti, oblikovan je sadržaj i objavljeni novi dokumenti na mrežnim stranicama. Ukupno je uređeno 154 mjesta i objavljeno 113 dokumenta. Redovito se izrađuje *Arhivski kalendar* temeljem stalne korespondencije s područnim državnim arhivima, u kojemu su najavljivane njihove stručne, kulturne i druge aktivnosti i manifestacije (ukupno 84 objave). Različita su događanja u Arhivu sustavno fotodokumentirana, pri čemu je snimljeno 13 reportaža s ukupno 378 digitalnih snimaka.

3. Podrška stvarateljima gradiva u upravljanju dokumentacijom

Aktivnosti na tom području usmjerene su na davanje podrške javnim tijelima i drugim organizacijama u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom, čime Arhiv utječe na kvalitetu i obrađenost dokumentacije koju će s vremenom preuzeti, te doprinosi učinkovitosti i racionalnosti dokumentacijskih sustava javnih tijela i ustanova. Te aktivnosti uključuju i podršku područnim državnim arhivima u upravljanju njihovim gradivom i u radu sa stvarateljima gradiva u njihovoj nadležnosti. Ostvarili smo sljedeće:

Evidencije o stvarateljima/imateljima i o gradivu izvan arhiva

U on-line katalogu (nacionalnom arhivskom informacijskom sustavu) ažurirani su podaci o 796 stvaratelja i imatelja gradiva u nadležnosti Arhiva. Dodano je 12 normativnih opisa stvaratelja gradiva.

U 280 dosjea privatnih stvaratelja i imatelja evidentirano je obavljanje stručnih nadzora nad zaštitom gradiva.

Ažuriran je popis potencijalnih stvaratelja i imatelja rukopisnih ostavština, čije bi gradivo vezano uz njihov život i djelovanje bilo dobro u budućnosti preuzeti u HDA putem kontakta sa nasljednicima i slično. Ovaj je popis započet tijekom 2013., a u ovom su izvještajnom razdoblju dodana 53 potencijalna stvaratelja/imatelja. Na taj se način želi stvoriti ažurni popis širokog dijapazona kako bi olakšao buduću akvizicijsku politiku za osobne i obiteljske fondove.

Podatke o gradivu u njihovu posjedu, putem on-line kataloga dostavljaju 164 stvaratelja/imatelja gradiva u našoj nadležnosti. Redovito smo im pružali tehničku i sadržajnu pomoć prilikom unosa podataka. U tu je svrhu održano 15 sastanaka i 1 skupna radionica. Za 16 stvaratelja/imatelja u našoj nadležnosti, analizirani su zbirni podaci o gradivu dostavljeni putem XML datoteka, o čemu su im poslana pisana očitovanja.

Nastavljena je provjera podataka o drugim vanjskim korisnicima sustava te su ažurirani podaci o 857 stvaratelja i imatelja u nadležnosti područnih državnih arhiva koji koriste nacionalni arhivski informacijski sustav. Redovito je provjeravana tehnička ispravnost XML datoteka dostavljenih u područne državne arhive i HDA. U 2016. je pregledano 430 XML datoteka.

Redovita podrška u vezi s korištenjem sustava, korisnicima je pružana i telefonom (615) te elektroničkom poštom (38).

Nadzor nad stvarateljima i imateljima arhivskog gradiva

Obavljena su 53 stručna nadzora:

Agronomski fakultet; Arhitektonski fakultet; Brodarski institut d.o.o.; Državni ured za središnju javnu nabavu; Državno sudbeno vijeće; Ekonomski fakultet; Etnografski muzej; Geodetski fakultet; Grafički fakultet; HAZU - Arhiv HAZU; HAZU – Zavod za povijest i filozofiju HAZU; Hrvatska elektroprivreda d.d.; Hrvatska matica iseljenika; Hrvatska narodna banka; Hrvatska radiotelevizija; Hrvatski filmski savez; Hrvatski foto savez; Hrvatski kajakaški savez; Hrvatski prosvjetno kulturni zbor; Hrvatski veterinarski institut; Hrvatski zavod za zapošljavanje; Hrvatski zrakoplovni savez; Hrvatsko narodno kazalište; HT Muzej; INA d.d.; Inter film d.o.o.; Matica hrvatska; Pučki pravobranitelj; Staroslavenski institut; Veterinarski institut; Vrhovni sud RH; Zavod za informatičku djelatnost Hrvatske d.o.o.; Državni ured za Hrvate izvan Hrvatske (izvanredni); Muzička akademija; Arheološki muzej; Tehničko veleučilište u Zagrebu; Agencija za odgoj i obrazovanje; Hrvatski inženjerski savez; Sveučilište u Zagrebu – Rektorat; Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada; Hrvatska akreditacijska agencija; Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

(izvanredni); Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama; Knjižnica za slijepe; Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (izvanredni); Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga; Hrvatska energetska regulatorna agencija; Ured vijeća za nacionalnu sigurnost; Ministarstvo socijalne politike i mladih (izvanredni); Institut za povijest umjetnosti; Prehrambeno-biotehnološki fakultet; Institut za arheologiju; Hrvatska zajednica tehničke kulture.

Svi su završili izradom zapisnika o zatečenom stanju ili službenom bilješkom, a većina je rezultirala i nalogom za poduzimanje mjera zaštite gradiva. izdano je 38 prvostupajskih rješenja o mjerama zaštite, te je upućeno 7 zahtjeva za očitovanjem o poduzimanju naloženih mjera zaštite u prethodnoj godini.

Stručna podrška u zaštiti gradiva izvan arhiva

Izdano je 49 rješenja o suglasnosti/odobrenju na interne pravilnike o zaštiti arhivskog i registraturnog gradiva i/ili posebne popise gradiva s rokovima čuvanja.

Na zahtjev stvaratelja/imatelja izdana su 183 rješenja o odobrenju izlučivanja ili djelomičnog izlučivanja registraturnog gradiva. izlučeno je oko 57 400 d/m registraturnog gradiva.

Obavljeno je 55 obilazaka (uvida i sastanaka) vezano uz stručno savjetovanje i rješavanje problema upravljanja gradivom, kao što su uredsko poslovanje, hodogrami dokumentacije, vrednovanje gradiva, ovlaštenja za postupanje, izlučivanje gradiva, izrada internih akata o postupanju s gradivom. O tome su davane i usmene te pisane upute i mišljenja.

Uredu Vlade RH za ljudska prava i prava nacionalnih manjina i Franjevačkom samostanu Kampo pružena je stručna podrška u sređivanju gradiva, a trima stvarateljima podrška se pruža kroz privremeni smještaj njihova gradiva u Arhivu (ukupno oko 2230 d/m). Odjel Depozit Zagrebačke nadbiskupije pružao je stručnu podršku u upravljanju dokumentacijom dvama stvarateljima: Nadbiskupskom duhovnom stolu i Međubiskupijskom dječjačkom sjemeništu u Zagrebu.

U svrhu ujednačavanja postupanja, davane su upute nadležnim službama svih državnih arhiva, te stvarateljima i imateljima izvan vlastite nadležnosti o postupanju s gradivom likvidiranih poduzeća, rokovima čuvanja, upravljanju elektroničkim gradivom i dr. po njihovu upitu.

Stručno usavršavanje djelatnika u pismohranama

U Arhivu su održana tri trodnevna *Tečaja uredskog poslovanja i upravljanja dokumentacijom*. Prisustvovalo im je 115 polaznika. Djelatnici Arhiva su kao predavači sudjelovali i u realizaciji *Tečaja za djelatnike u pismohranama* koje su organizirali Državni arhiv u Vukovaru, odnosno Državni arhiv u Bjelovaru, te u realizaciji skupa kojeg je za svoje članove u Umagu organizirala Hrvatska zajednica osnovnih škola.

Održana je i radionica *Klasifikacijski plan – svrha i metode izrade* kojoj je prisustvovalo 20 polaznika.

Polaganju stručnog ispita za zaštitu i obradu arhivskog i registraturnog gradiva pristupilo je 506 kandidata.

Preuzimanje gradiva u Arhiv

Po službenoj dužnosti, od tijela državne uprave i drugih državnih organizacija preuzeto je oko 1047 d/m konvencionalnog gradiva, te 49 ambalažnih kutija analognog i digitalnog foto gradiva, nastalog u razdoblju 1923. – 2010. (Državni zavod za statistiku, Hrvatske ceste d.o.o., Ministarstvo socijalne

politike i mladih, Ured predsjednika RH po prestanku obnašanja dužnosti, INA d.d., KBC Zagreb – Očna poliklinika, Vrhovni sud RH, gradivo Fonda za razvoj privredno nedovoljno razvijenih krajeva od CERP-a). Nastavljeno je i službeno preuzimanje izvornog filmskog gradiva i sigurnosnih kopija od filmskih producenata, te od uvoznika (distributera) stranog filma na filmskoj vrpici kojem je isteklo pravo prikazivanja. Od 5 stvaratelja preuzeto je 12 filmskih djela, te od 1 distributera 134 naslova distribucijskih ton kopija na filmskoj vrpici u količini od 762 role.

Otkupom ili darovanjem preuzeto je 4 d/m privatnoga gradiva (Ante Pažanin, Vesna Parun, obitelj Lhotka, Vera i Ana Maletić, Ivan Šubašić, Marijan Matković, Ivan Pahernik, Milan Pavić, Društvo hrvatskih domobranaca za oslobođenje Međimurja i dr.), također i 200-injak fotografija, 140 zemljovida i 6 grafika. Od tri ponuditelja otkupljeno je filmsko i popratno filmsko gradivo, a od tri darovatelja preuzeto je popratno filmsko gradivo autora Milana Füzyja, ostavština Marija Salleta i jedan dokumentarni film.

U Odjel Depozit Zagrebačke nadbiskupije preuzeto je 115 ambalažnih kutija arhivskoga i knjižnoga gradiva, najvećim dijelom osobnih ostavština (svećenici dr. Matija Berljak, dr. Alojz Hobljaj, dr. Adalbert Rebić, Mijo Gabrić, Vladimir Stanković, Josip Đuran, Petar Duić; povjesničarka umjetnosti dr. Doris Baričević, Župni arhiv Zagreb – Resnik, pet pisama obitelji Peakić-Mikuljić).

Obrađena su i tri predmeta davanja mišljenja o otkupu drugih državnih arhiva (DA u Varaždinu, Vukovaru i Rijeci).

O preuzetom arhivskom gradivu vode se Knjiga primljenog arhivskog gradiva, Knjiga pohranjenog arhivskog gradiva i Opći inventar arhivskog gradiva. U Knjizi primljenog arhivskog gradiva koja se vodi na klasičan način i u nacionalnom arhivskom informacijskom sustavu, evidentirano je 46 novih preuzimanja: 15 po službenoj dužnosti, 20 otkupa i 11 poklona. U sustav su uneseni i podaci o preuzimanjima gradiva u razdoblju od 1960. do 1969. (ukupno 210 akvizicija). Ovi podaci su uneseni i u pomoćnu evidenciju izrađenu u obliku Excel tablica za potrebe jednostavnijeg pretraživanja. Završena je revizija Kazala predavatelja gradiva koje se u nacionalnom arhivskom informacijskom sustavu vodi uz Knjigu primljenog arhivskog gradiva te su ažurirani podaci za 2129 predavatelja i povezani s 2254 akvizicije.

Opći inventar je ažuriran sukladno preuzimanjima gradiva, internim primopredajama i revizijama u odjelima i odsjecima HDA. Dodijeljeno je 18 novih signatura za fondove/zbirke. Započeto je revidiranje vlasništva nad zapisima te je u Općem inventaru pregledano 1665 opisa fondova/zbirki, utvrđeno i evidentirano brisanje 37 fondova/zbirki. Prilikom revidiranja vlasništva nad zapisima, razvedeno je 920 akvizicija.

4. Poboljšanje uvjeta za dugoročno očuvanje i iskoristivost gradiva

Arhiv treba osigurati primjerene uvjete za preuzimanje gradiva svih stvaratelja u svojoj nadležnosti, koje im više nije potrebno u tekućem poslovanju, bilo da se radi o elektroničkom gradivu ili onome na papiru, ili na drugom mediju. Aktivnosti na tom području usmjerene su na poboljšanje načina upravljanja uvjetima u spremištima, uređenje novih spremišnih prostorija za preuzimanje novog gradiva, poboljšanje uvjeta u postojećim arhivskim spremištima, provođenje mjera aktivne zaštite gradiva koje je ugroženo ili oštećeno, tehničko uređivanje gradiva koje još nije primjereno tehnički uređeno, unaprijeđenje informacijskog sustava arhiva na način da obuhvati i podrži upravljanje spremištima i gradivom u procesu obrade i korištenja, izradu plana postupanja u slučaju katastrofe ili nesreće, provjeru i uvježbavanje postupanja, te pokretanje projekta uspostave e-arhiva. Ostvarili smo sljedeće:

Uređenje novih spremišta

Izrađen je projektni zadatak te je nadležnom tijelu graditeljstva predan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za rekonstrukciju triju hangara u Kerestincu, ukupnog kapaciteta za smještaj oko 27 000 d/m gradiva. Jedan od hangara planira se urediti i namijeniti za pohranu filmskih zapisa. Na temelju okvirnog sporazuma, sklopljen je ugovor za izvođenje radova, kojima će se pristupiti nakon dobivanja građevinske dozvole.

Postojeća arhivska spremišta

Arhiv raspolaže sa oko 10 500 m² spremišnog prostora. Na svim lokacijama (Marulićev trg, Savska cesta, Kerestinec, Januševec) provedena su potrebna ispitivanja i radovi na održavanju spremišta i opreme. Na cijeloj šestoj etaži na Marulićevu trgu obavljena je sanacija infrastrukture za odvodnju oborinskih voda. Održavaju se i prate mikroklimatski i sigurnosni uvjeti.

Povećana je urednost spremišta. Otpad koji nastaje u postupku obrade gradiva razvrstava se i propisno zbrinjava. U industrijsku preradu predano je oko 2450 kg izlučenoga gradiva i 6 kontejnera papirnate ambalaže i multiplikata.

Upravljanje gradivom u spremištima

Nastavljeno je ažuriranje i provjera evidencija smještaja gradiva (topografskog inventara). Provjeravaju se i ažuriraju podatci o količini gradiva u spremištima, te tehnički podatci o spremištima, s nacrtima i stanjem polica u njima. Izrađene su oznake za 1866 fondova i zbirki.

Nastavljeno je i popisivanje izvornog filmskog gradiva po rednim brojevima i smještaju, u svrhu izrade topografskih oznaka i plana spremišta filmskoga gradiva u Kerestincu. Tijekom 2016. popisano je 3436 tehničkih jedinica.

Dorađen je prijedlog Plana postupanja i spašavanja gradiva u slučaju katastrofe ili nesreće.

Mjere aktivne zaštite ugroženog ili oštećenog gradiva: tehničko opremanje, konzerviranje i restauriranje, mikrofilmiranje, digitalizacija

U nove arhivske kutije prekartonirano je oko 50 d/m gradiva.

Konzervirano je i restaurirano 6316 listova/jedinica gradiva, uvezano 30-ak knjiga, popravljen 1 uvez, te izrađeno 36 jedinica zaštitne ambalaže za gradivo iz 17 fondova i zbirki HDA:

13. Ugarsko namjesničko vijeće, 31. Srijemska županija, 163. Banovina Hrvatska, 289. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva NRH, 441. Ogulinska graničarska pukovnija, 782. Obitelj Vranyczany-Dobrinović, 804. Kršnjavi Izidor, 891. Razni kazneni-politički spisi, 902.

Kartografska zbirka, 1770. Rašica Božidar, 907. Zbirka stampata, 1220. CK SKH, 1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju, 1561. SDS RSUP SRH, 1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana, 1940. Zbirka filmskih plakata stranog filma, 2023. Republički komitet za poljoprivredu i šumarstvo SRH). Preventivno je zaštićeno 5528 jedinica gradiva iz 6 fondova i zbirke Arhiva (148. Savska Banovina. Tehničko odjeljenje, 835. Truhelka Ćiro, 902. Kartografska zbirka, 904. Zbirka planova, 905. Zbirka građevinskih nacрта, 1025. Dvorniković Vladimir.

Konzervirano je i restaurirano 9476 listova/jedinica, uvezano 46 knjiga i izrađeno 96 jedinica zaštitne ambalaže za gradivo 20-ak drugih imatelja u RH (arhivi, muzeji, samostani, knjižnice). Na 30 jedinica restauriranog gradiva izveden je retuš. Radovi na tom gradivu obavljaju se prema prioritetima ugroženosti i vrijednosti u suradnji s regionalnim konzervatorskim odjelima. Provedenim konzervatorsko-restauratorskim radovima in situ, preventivno je zaštićeno ukupno arhivsko gradivo Franjevačkog samostana u Kaboru na Rabu (7 d/m, 1369. – 1982.): mehanički je očišćeno svo gradivo, dezinficirano je oko 1 d/m gradiva, konzervirane su 3 kožne i 2 pergamentske korice, a papirnatim ovicima opremljeno je 5 d/m gradiva.

Prema prioritetima ugroženosti, sustavno se radi na gradivu dvaju imatelja iz BiH. Restaurirana su 8762 lista, uvezane 43 knjige, popravljeno 49 uveza i izrađeno 88 jedinica zaštitne ambalaže.

Svi obavljani konzervatorsko-restauratorski radovi dokumentirani su u pisanom obliku i fotodokumentirani digitalnom kamerom. Opseg dokumentiranja i fotodokumentiranja prilagođen je vrijednosti te stupnju i složenosti oštećenja konzerviranog i restauriranog gradiva.

Za zaštitno i sigurnosno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizaciju) pripremljeno je 340 kutija, 17 knjiga, 418 pojedinačnih dokumenata i karata te 159 mikrofilmova iz 15 fondova i zbirke Arhiva:

78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo, 79. Unutarnji odjel Zemaljske vlade. Odsjek IVb, 466. Vojnograđevinski odjel 13. zbora, 477. Razni ratni povijesni spisi, 482. 42. domobranska pješačka divizija, 712. Obitelj Erdödy, 792. Čičerić Maksimilijan, 902. Kartografska zbirka, 907. Zbirka stampata, 909. Zbirka osmrtnica, 1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a, 1561. SDS RSUP SRH, 1687. Odjel za pratnju bjegunaca Vinkovci, 1773. Sarkotić Stjepan, 1801. Razne osobe. Vasiljević Vladimir.

Uz fizičku pripremu, izrađeni su strukturirani popisi arhivskih jedinica prema obavijesnim pomagalicama fondova i zbirke u excel tablicama.

Izrađeno je 101 456 snimki na mikrofilmu, gradiva fondova: 78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo i 434. Carsko kraljevsko glavno zapovjedništvo u Zagrebu kao krajiška zemaljska upravna oblast). Razvijen je 151 svitak negativa (106 561 snimka), a kopirano ukupno 610 svitaka (449 526 snimki). Razlika razvijenih negativa u odnosu na broj snimljenih odnosi se na filmove snimljene tijekom 2015., a razvijene 2016. godine te 6 svitaka s mikrofilmiranim specifikacijama snimanja (3665 snimaka). Snimljeni i kopirani mikrofilmovi opremljeni su odgovarajućim košuljicama i naljepnicama te ambalažirani u zaštitne kutijice. Opremljeno je 890 mikrofilmskih svitaka.

Izrađeno je 605 776 digitalnih snimki dokumenata iz 25 fondova i zbirke, od čega oko 200 000 njih u okviru realizacije posebnih trogodišnjih programa Digitalizacija Vjesnikove novinske i fotodokumentacije, Digitalizacije gradiva o Prvom svjetskom ratu i Obilježavanje stogodišnjice Prvog svjetskog rata:

79. Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove; 466. Vojno-građevinski odjel 13. Zbora; 477. Razni ratno-povijesni spisi; 482. 42. domobranska pješačka divizija; 712. Obitelj Erdödy; 907. Zbirka stampata; 1422. Fond fotografija Agencije za fotodokumentaciju; 1426. Zbirka fotografija iz Prvog svjetskog rata; 1430. Zbirka fotografija Danila Žagara; 1443. Zbirka portreta 19. i 20. Stoljeća; 1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji; 1449. Zbirka mikrofilmova glagoljskih rukopisa i isprava; 1450. Zbirka mikrofilmova gradiva iz inozemnih arhiva koje se odnosi na Hrvatsku; 1561. SDS RSUP SRH; 1675. Zbirka stereoskopskih fotografija vojne vježbe u Zadru 1906. godine; 1719. Zbirka fotografija iz

Drugoga svjetskog rata; 1737. Zbirka fotografija obitelji Laforest; 1738. Zbirka fotografija s izložbe Civilne zaštite „Više znanja, manje žrtava“; 1741. Ured Predsjednika RH Franje Tuđmana; 1743. Zbirka fotografija obitelji Pajer; 1801. Razne osobe – Vladimir Vasiljević; 2009. Album fotografija s gradnje pruge Karlovac – Rijeka Josefa Löwyja; 2011. Zbirka fotografija Radovana Švrljuge; 2031. Vjesnik – fotodokumentacija; 2037. Zbirka fotografija Zorana Filipovića.

Nastavljen je rad na digitalizaciji i digitalnoj obradi AV gradiva, čime se stvaraju mogućnosti njegova korištenja i izvan prostora filmskog arhiva, te buduća dostupnost kroz različite digitalne platforme. Digitalizirano je 266 naslova ukupnog trajanja 6917 minuta.

U okviru tehničkih mogućnosti (problemi s opremom), nastavljeno je sa zaštitnim presnimavanjem filmskog gradiva na različite elektroničke medije. Na taj način zaštićuju se kopije na 35mm i 16mm filmskoj vrpici, te substandardnim, uskim formatima 9,5mm i 8mm, a korisnicima je olakšan pristup u stručnim i znanstvenim istraživanjima filmskog gradiva. Ukupno je u 2016. godini pregledano i obrađeno 33 892 minute audiovizualnog gradiva za 1432 naslova na elektroničkim i digitalnim nosačima, te je s filmske vrpce zaštitno presnimljeno 110 438 metara, 67 sati gradiva za 232 naslova.

U svrhu zaštite nacionalne filmske zbirke i pripreme za restauraciju kontrolnim je pregledom obuhvaćeno 156 filmskih naslova u 3010 filmskih rola. U sklopu pripremnih radova za realizaciju posebnog programa Zaštita i restauracija AV gradiva u 2016. godini (nije odobren), pregledano je 30 filmskih naslova dugometražnih igranih filmova, 19 naslova kratkometražnih igranih i dokumentarnih filmova i 8 naslova kratkometražnih animiranih filmova. Kontrolnim pregledom koji uključuje pranje, čišćenje i po potrebi manje popravke, obuhvaćeno je 2078 filmskih rola izvornog filmskog gradiva i tonskih kopija. Krajem godine započeta je i ponovna revizija fonda domaćeg filma, koja obuhvaća cjeloviti kontrolni pregled svih dostupnih analognih materijala za svaki pojedini filmski naslov, kao i ažuriranje u bazi podataka. Do kraja godine pregledom su obuhvaćena 63 filmska naslova, koje čini 785 filmskih rola slikovnih i zvučnih zapisa, izvornika i kopija.

Suradnja na restauraciji i zaštiti nacionalne filmske zbirke ostvarena je sa Ustanovom Zagreb film (za 24 kratkometražna animirana filma, 10 kratkometražnih dokumentarnih i 1 kratkometražni igrani film) i Hrvatskim filmskim savezom (za 1 dugometražni igrani film). Obavljena je priprema digitalizacije filma *Grad na srcu sveca*, pri čemu je pregledano 7 filmskih rola izvornoga gradiva i radne kopije. Ostvaren je ranije postignut dogovor s Jugoslovenskom kinotekom o izradi screenera dugometražnog igranog filma *Seljačka buna 1573.*, u svrhu njegove rekonstrukcije i restauracije digitalnim postupkom.

5. Sposobnosti i kompetencije

Ključni čimbenik u ostvarenju zadaća arhiva jesu sposobnosti, kompetencije i motiviranost zaposlenika i suradnika. Zaposlenicima nastojimo osigurati uvjete da uz rad usavršavaju svoje vještine, osobito da razviju kompetencije važne za rad u digitalnom okruženju. Razvijamo radno okruženje koje potiče na suradnju, inicijativu i kreativnost u obavljanju posla, vodeći računa o učinkovitosti i racionalnosti radnih procesa, pravila i sustava koji ih podupiru. Ostvarili smo sljedeće:

Matični poslovi arhivske službe

Hrvatski državni arhiv vodi središnje evidencije arhivske službe u RH. Kao administratori sustava, djelatnici Arhiva pružali su stručnu pomoć državnim arhivima u radu u arhivskom informacijskom sustavu i u uključivanju u sustav stvaratelja gradiva iz njihove nadležnosti. Registrirano je 129 korisnika, promijenjeno vlasništvo 14 849 zapisa i dodijeljeno 33 suradništva nad zapisima.

Na temelju pravomoćnog rješenja HDA, u Upisnik vlasnika i imatelja privatnog arhivskog gradiva upisana su 93 nova vlasnika i imatelja s područja nadležnosti područnih državnih arhiva u Zagrebu, Gospiću, Vukovaru, Slavonskom Brodu, Varaždinu, Virovitici, Osijeku i Karlovcu. Ažurirani su podatci u dosjeima koji se vode uz Upisnik te su nadopunjavani popisima gradiva koje su po rješenjima dostavljali upisani imatelji. Za 7 rješenja administrirano je postupanje po žalbi imatelja gradiva.

Ažurirani su podatci u Upisniku arhiva u RH, te Evidenciji zaposlenih u državnim arhivima (346 unosa).

Prikupljana je i evidentirana dokumentacija o radu područnih državnih arhiva: izvješća o radu (36), izvješća o izvršenju Strateškog plana (18), planovi rada (29) i primopredajni zapisnici (96). Izrađen je pregled izvješća o radu područnih državnih arhiva u razdoblju od 2013. do 2015.

Osmišljen je program i održana je edukacija pripravnika u svim državnim arhivima, kao priprema za pristupanju stručnom ispitu iz arhivske struke. Edukacija je održana u studenome, a prisustvovalo joj je 15 polaznika.

HDA pruža stručnu i administrativnu podršku Hrvatskom arhivskom vijeću, Kolegiju ravnatelja državnih arhiva (KRAH) i stručnim povjerenstvima koja djeluju na razini arhivske službe. Povjerenstvo za stručne ispite za zaštitu i obradu arhivskog i registraturnog gradiva je održalo 7 ispitnih rokova kojima je pristupilo 506 kandidata. Povjerenstvo za polaganje stručnih ispita u arhivskoj struci održalo je 2 ispitna roka, te obavljalo konzultantski rad s obveznicima stručnih ispita, razmatralo prijavljene teme i obavilo pregled stručnih i praktičnih radova. Stručno povjerenstvo za dodjelu viših stručnih zvanja u arhivskoj struci obradilo je 37 zahtjeva za dodjelu viših zvanja.

Djelatnik Arhiva sudjelovao je u radu radne grupe Ministarstva kulture za pripremu novog zakona o arhivima i arhivskoj djelatnosti. Pripremljeno je obrazloženje prijedloga prosljeđenog članovima prošle godine, te pregled sadržaja i novijih izmjena u propisima o arhivima u zemljama EU.

U okviru aktivnosti na poslovima sukucije arhivskog gradiva bivše SFRJ, nastavljeno je istraživanje u Vojnom arhivu u Beogradu i u Arhivu Jugoslavije, te rad u radnoj grupi za pripremu projekta digitalizacije gradiva. Pripremljen je projekt zaštite, restauracije i snimanja gradiva Ministarstva vanjskih poslova NDH (oko 50 d/m) u Vojnome arhivu u Beogradu koje je nesređeno i u znatnoj mjeri oštećeno.

Sklopljen je ugovor s Javnom ustanovom Pula Film Festival i Jugoslovenskom kinotekom o evidentiranju gradiva pohranjenom u filmskom arhivu koje se tematski i sadržajno odnosi na Pula film festival.

Povećanje stručnih i organizacijskih sposobnosti Arhiva i osiguranje dostupnosti resursa iz više izvora

HDA je član Međunarodnog arhivskog vijeća (ICA) i Međunarodnog udruženja filmskih arhiva (FIAPF), a u 2016. nastavljena je redovita suradnja s ICARUS-om, te drugim međunarodnim tijelima i udruženjima. Djelatnica Arhiva članica je Izvršnog odbora EURBICA-e, europskog ogranka Međunarodnog arhivskog vijeća čiji je HDA član u kategoriji A, te su obavljani poslovi vezani uz rad tog tijela. Na području međunarodne suradnje nastavljena je bilateralna suradnja s nacionalnim arhivima i arhivskim ustanovama država u okruženju.

Ostvarili smo suradnju s većim brojem ustanova i društava na izvršenju zajedničkih programa ili pojedinih aktivnosti drugih ustanova koje su vezane uz arhivsku djelatnost. Također, stručni su djelatnici HDA tijekom godine sudjelovali u radu različitih stručnih tijela i povjerenstava drugih ustanova: Predsjedništvo Hrvatskog arhivističkog društva, Predsjedništvo Hrvatskog kartografskog društva, Upravni odbor Društva za hrvatsku povjesnicu, Programsko-znanstveni odbor Seminara AKM, Povjerenstvo za davanje mišljenja u postupku odobrenja grba i zastave jedinici lokalne i područne samouprave Ministarstva kulture, Povjerenstvo za istraživanje, uređenje i održavanje vojnih groblja, groblja žrtava Drugog svjetskog rata i groblja poslijeratnog razdoblja, Savjet Škole medijske kulture, Kulturno vijeće za audiovizualnu djelatnost grada Rijeke, Hrvatsko audiovizualno vijeće.

Uz već navedeno u pregledu znanstveno-istraživačke djelatnosti, djelatnici Arhiva također su tijekom godine kao slušači sudjelovali na 30-ak seminara, predavanja, tečajeva, okruglih stolova i drugih skupova u zemlji i inozemstvu vezano uz arhivsku i srodne djelatnosti, te administrativnu i tehničku podršku radnim procesima Arhiva (seminar iz područja javne nabave, seminar DUUDI-a u vezi Registra državne imovine).

Administrativna i tehnička podrška radnih procesa i sustava Arhiva

U 2016. je održano 7 sjednica Poslovnog kolegija i 2 sjednice Stručnog vijeća.

Pojedini poslovi obavljali su se u okviru stalnih stručnih povjerenstava i odbora: Povjerenstvo za odabiranje i izlučivanje arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva i u HDA, Povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za arhivsko gradivo, Povjerenstvo za preuzimanje javnog i privatnog gradiva, Povjerenstvo za reprodukciju gradiva u digitalnom i analognom obliku, Povjerenstvo za ocjenjivanje uvjeta u spremištima HDA, Povjerenstvo za izdavanje mišljenja o ispunjavanju uvjeta za čuvanje i zaštitu arhivskog i registraturnog gradiva izvan arhiva, Povjerenstvo za recenzije arhivskih radova za naručitelje, Povjerenstvo za razmatranje prihvatljivosti jednokratnog iznajmljivanja prostora, Knjižnični odbor, Uredništvo web stranice i Facebooka HDA, Povjerenstvo za popis imovine i obveza HDA, Odbor za zaštitu na radu. Uz njih, za potrebe obavljanja tekućih poslova ustrojeno je nekoliko izvanrednih povjerenstava i radnih grupa, poput Povjerenstva za utvrđivanje pravnog statusa arhivskog gradiva koje je smješteno u Odjelu HFA HDA, Povjerenstva za identificiranje, sređivanje i popisivanje gradiva u pismohrani HDA, Komisije za utvrđivanje najpovoljnijeg troška prijevoza za poslodavca, više povjerenstava za odabir kandidata za popunu radnih mjesta. Djelovalo je i Radničko vijeće, te osobe s posebnim ovlaštenjima na pojedinim područjima iz djelokruga Arhiva: službenik za informiranje; službenik za zaštitu osobnih podataka; ovlaštenik za nadzor nad prikupljanjem, obradom, korištenjem i dostavom trećim osobama osobnih podataka radnika; povjerenik za etiku; osoba zadužena za

nepravilnosti; savjetnik za informacijsku sigurnost; osoba za promicanje ravnopravnosti spolova; osoba ovlaštena za primanje i rješavanje pritužbi vezanih uz zaštitu dostojanstva zaposlenika; sindikalni povjerenik; povjerenik radnika HDA za zaštitu na radu; povjerenik za otpad u HDA.

Izrađene su izmjene i dopune Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu HDA, Pravilnik o korištenju službenih osobnih automobila, mobilnih telefona, redovnih zrakoplovnih linija, poslovnih kreditnih kartica, sredstava reprezentacije i službenih putovanja. Izrađena je i nova Odluka o pravu i načinu potpisa službene korespondencije koja nastaje u radu HDA.

Proveden je proračunski nadzor Ministarstva financija, te inspekcijski nadzor MUP-a nad provedbom mjera zaštite od požara.

Vođeni su i redovito ažurirani Registar zaposlenika i Matična evidencija zaposlenika, Upisnik znanstvenika, Evidencija prekovremenog rada zaposlenika HDA i Evidencija o korištenju slobodnih dana/sati po osnovi obavljenog prekovremenog rada, evidencije iz područja zaštite na radu (Evidencija ozljeda na radu, Evidencija zaposlenika na poslovima s posebnim uvjetima rada). Vodila se i ažurirala Evidencija radnog vremena (unos, provjera pojedinačnih stavki, administriranje), izdavane su ID iskaznice za evidentiranje radnog vremena (23), te dodjeljivane i ukidane dozvole za pristup prostorima štićenim kartičnim otvaranjem vrata (122).

Izrađena je Procjena rizika iz područja zaštite na radu. Organizirani su prethodni zdravstveni pregledi i periodični zdravstveni pregledi zaposlenika s posebnim uvjetima rada. U 2016. organiziran je zdravstveni pregled za sve zaposlenike.

Obavljena je komunikacija s nadležnim tijelima i drugim ustanovama vezano uz izobrazbu i polaganje stručnog ispita stručnjaka za zaštitu na radu, izobrazbu i polaganje završnog ispita povjerenika i zamjenika povjerenika za otpad, osposobljavanje za periodični ispit za energetska zvanje rukovatelj centralnim grijanjem, te provedbu tečaja za zaposlenike koji rade s opasnim kemikalijama.

U djelokrugu pravnih, kadrovskih i općih poslova, izrađeno je oko 700 akata, koji se odnose na pozive i zapisnike za stručna tijela s prilogima, ugovore o radu, provedbu natječaja za radna mjesta, stručna osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa, autorske ugovore, ugovore o djelu, ugovore o školovanju i stručnom osposobljavanju, ugovore o suradnji, autorskim pravima i drugim specifičnim ugovorima, ugovore o otkupu, posudbi, kupoprodaji, darovanju i korištenju gradiva, upute, naloge internog karaktera, izradu dopisa, očitovanja, opomena, obavijesti, prijedloga, ovlasti, upitnika, obrazaca, izvještaja, prijave ozljeda na radu, prijave/odjave/promjene podataka na HZMO i HZZO i slično. Izrađeno je i oko 1460 odluka o plaći, godišnjim odmorima, plaćenim dopustima, slobodnim danima, prekovremenom radu, rasporedu radnog vremena, te ostalih odluka internog karaktera. Izdano je 170 putnih naloga.

Oko 270 akata izrađeno je u sklopu planiranja i provedbe postupaka nabave roba i usluga (izvješće o javnoj nabavi sukladno ZJN za 2015., Plan nabave za 2016. s izmjenama i dopunama, Registri i druge evidencije o sklopljenim ugovorima o nabavi, pojedinačni postupci javne i bagatelne nabave, izrada ugovora o nabavi roba, radova i usluga, dodataka i raskida ugovora, te pojedinačnih ugovora sklopljenih temeljem okvirnih sporazuma).

Tijekom godine, u pisarnici HDA urudžbirana su 8853 akta neupravnog postupka, 1056 akata upravnog postupka, te je skenirano, pridruženo u urudžbeni zapisnik i odaslano oko 13 600 akata skenirane poslovne dokumentacije. Evidentirano je, kuvertirano i otpremljeno oko 4560 kom. pošte-pošiljki. Akti su redovito odlagani u predmete u pismohrani. Redovito se vode pomoćne uredske evidencije, evidencije artikala namijenjenih za reprezentaciju, poslovni imenici i sl.

Obavljani su redovni financijsko-knjigovodstveni poslovi, uz izradu propisanih složenih, statističkih i drugih financijskih izvještaja i obrazaca, te njihovu dostavu nadležnim tijelima. U KONTO programu knjižene su ukupno 23 493 stavke.

Za sve objekte i prostore HDA (spremišni, za obradu gradiva, uredski, za korisnike, ostali), obavljani su poslovi tekućeg tehničkog održavanja; manji građevinski, elektrostrojarski, bravarski, staklarski i drugi radovi i popravci na pojedinim objektima; provedena su obvezna ispitivanja i pregledi postojećih sustava, instalacija i opreme (protu-panik rasvjeta, sustav za zaštitu od djelovanja munje, sustav ventilacije i klimatizacije, sustav vatrodjave, sustav za kontrolu prolaza, sustav za detekciju plina, hidrantska mreža, sustav centralnog grijanja, elektroinstalacije, plinske instalacije, radni strojevi i uređaji, dizalo, vatrogasni aparati) te organizirano održavanje okoliša i zelenih površina oko objekata. Organizirani su poslovi i vođene evidencije o prijevozu, održavanju, servisiranju, tehničkim pregledima i osiguranju vozila.

Obavljani su poslovi nabave, održavanja, kontinuiranog nadzora i administriranja mrežnih i sistemskih resursa te informatičke i komunikacijske infrastrukture (informacijska mreža, serveri, računala, mobilna i fiksna telefonija). U cilju poboljšanja funkcionalnosti i kvalitete usluga u Velikoj čitaonici ugrađeni su dodatni mrežni switchevi za korisnička računala. Obavljena je i zamjena neispravnih diskova IBM storage sustava, a zatim u cilju optimizacije serverske infrastrukture, uklanjanje SVC-a, redundantno spajanje servera na FC switcheve i rekonfiguracija većeg dijela postojećeg diskovnog prostora u HDA. Odrađene su instalacije i zamjene hardverske i softverske opreme, poslovi održavanja osobnih računala i pripadajuće hardverske opreme, redovito održavanje i otklanjanje kvarova na multifunkcionalnim fotokopirnim uređajima, te kreiranje korisničkih računa. Dovršena je migracija MS Exchange okruženja s verzije 2007 na verziju 2010. Obavljani su poslovi redovnog održavanja telefonske centrale na Marulićevu trgu 21 i u Savskoj cesti 131, uklanjanje su smetnje u radu i kvarovi, obavljani su sitniji popravci i prilagodbe za korisnike i sl. Obavljena je analiza stanja i vrsta priključaka fiksne i mobilne telefonije na svim lokacijama HDA.

Pripremljena je tehnička dokumentacija i specifikacija opreme, te provedeni postupci nabave usluga, roba i licenci za: održavanje telekomunikacijskog sustava, održavanje serverske IT infrastrukture, održavanje pisača i telefax uređaja, potrošnog materijala za pisače i telefax uređaje, telekomunikacijske usluge u fiksnoj i mobilnoj telefoniji, održavanje multifunkcijskih uređaja i mikročitača, nabavu licenci za korištenje antivirusne, antispam i slične programske opreme.

Raspoloživim resursima Odjela za informatičke tehnologije održavani su NAIS, SOPHOS, JANTAR sustav, aplikacija Urudžbeni i ostali programi koji se koriste u poslovanju Arhiva (sigurnost, prava pristup, uklanjanje tekućih problema u instalaciji i funkcionalnosti). Održavane su i ažurirane web stranice Arhiva i e-oglasna ploča. Opsežniji su bili poslovi nabave, prilagodbe i upogonjenja opreme potrebne za novi internetski portal Prvi svjetski rat – pogled iz Arhiva, uključujući i izradu backupa „web 1914“ servera. Izrađena je cjelokupna tehnička specifikacija za novu web stranicu HDA. Pružana je redovita INFO podrška u rješavanju prijavljenih korisničkih problema, obuka korisnika, kreiranje novih korisnika za potrebe Čitaonice, podešavanje prava pristupa i kreiranje mapa za dopremanje digitalnog gradiva korisniku. Obavljani su poslovi CARNet sistem inženjera i CMU administratora.

KLASA: 001-02/17-02/03
URBROJ: 565-01/1-17-1

Zagreb, 16. veljače 2017.

v.d. RAVNATELJA

Dr. sc. Mario Stipančević

The image shows an official blue ink stamp of the State Archives of the Republic of Croatia (Državni arhiv). The stamp includes the text "DRŽAVNI ARHIV" and "ZAGREB". Below the stamp is a handwritten signature in blue ink, which appears to be "Mario Stipančević".